

SUROVINE

Posledice bodo dolgoročne

Podjetja se zavedajo, da morajo biti pripravljena na vse možne scenarije, ki se lahko kot posledica epidemije covid-19 in vojne v Ukrajini odvijajo v prihodnjih mesecih.

Barbara Perko

Podjetja so se v zadnjih dveh letih primorana soočiti z več izzivi, in če je v začetku leta kazalo, da se bodo v določenih aspektih stvari normalizirale, se je zaradi dogajanja v Ukrajini vse skupaj še dodatno zapletlo. Ukrajina je z vidika surovin pomembna država, saj je bogata z rudami, kot sta železo in magnezij, veliko imajo premoga in plina, povrhu vsega pa je pomembna tudi z vidika tranzita energije iz Rusije v Evropo. Pomembna je tudi njihova vloga na področju medicinske kemije.

Kombinacija posledic, ki jih je v dobavnih verigah pustil covid-19 in zdaj vojna v Ukrajini, že ima pomemben vpliv na gospodarstvo, pričakovati pa je, da bodo posledice dolgoročne.

Gospodarska zbornica Slovenije je v strateškem načrtu razvojnega preboja Horizonti prihodnosti za enega od ciljev postavila Nizkoogljično krožno gospodarstvo, ki med drugim predpostavlja učinkovito izkoriščanje in odgovorno ravnanje z vsemi razpoložljivimi viri in surovinami, ponovno izrabo odpadkov in sekundarnih surovin ter razvoj novih tehnologij in optimizacijo obstoječih procesov.

Iščejo alternativne dobavitelje

Dr. Rok Rozman, glavni izvršni direktor podjetja Livar, pojasnjuje, da se od začetka vojne v Ukrajini soočajo z večjo stopnjo negotovosti na trgu nabavnih surovin. »Prodajne cene so se povišale za večino naših ključnih surovin

(odpadno jeklo, grodelj, koks, ferolegure), hkrati pa se je močno omejila razpoložljivost surovin, ki prihajajo iz Rusije in Ukrajine. V tem trenutku sicer še uspemo zagotoviti dobavo vseh navedenih surovin, ni pa možno naročiti večjih zalog,« razloži.

Kaj se bo dogajalo v prihodnjem obdobju, je odvisno od razvoja dogodkov v Ukrajini in sprejetih sankcij proti Rusiji. »V kolikor se bodo trenutne omejitve še nadaljevale ali celo poglobile, je pričakovati še nadaljnjo rast cen surovin, omejitve dobav in v skrajni posledici tudi omejevanje obsega naše proizvodnje. Planiranje in potrjevanje naročil smo že prilagodili časovnemu horizontu, za katerega lahko ocenimo razpoložljivost surovin. Ob tem si nadalje prizadevamo razviti alternativne dobavitelje in oblikovati višje varnostne zaloge,« opiše napore, ki so jih vložili do sedaj.

V kolikor se bodo trenutne omejitve še nadaljevale ali celo poglobile, je pričakovati še nadaljnjo rast cen surovin, omejitve dobav in v skrajni posledici tudi omejevanje obsega proizvodnje, pravijo v Livarju.

V Livarju so z letnim zakupom električne energije uspeli omejiti vpliv višjih cen elektrike, enako poskušajo z daljšimi zakupi omejiti tudi vpliv višjih cen plina. »Višje cene energentov vplivajo na osnovo za izračun prodajnih cen (mesečno

usklajevanje referenčnih cen z borznimi indeksi), kar pomeni, da se redno zvišujejo tudi naše prodajne cene,« pravi dr. Rok Rozman.

Dobaviteljsko verigo v avtomobilski industriji ogroža več dejavnikov

»Potem, ko se je v letošnjem letu pričelo umirjati stanje zaradi covid-19 in smo se uspešno odzvali na povečana naročila na strani naših kupcev, so se kmalu zatem razmere otežile zaradi posledic vojne v Ukrajini. Dobaviteljsko verigo, ki je v avtomobilski industriji res kompleksna, ogroža cel kup dejavnikov, od kratkoročno težav s kabelskimi snopi, še vedno polprevodniki (pojavil se je še neon kot dodatna potencialna težava), pa seveda še vedno energenti (cena in razpoložljivost, primer dobave ruskega plina v Evropo),« trenutno stanje opisujejo v **podjetju LTH Castings**. »V LTH Castings so se naročila sicer nekoliko znižala, a kljub vsemu zaenkrat proizvodnja in dobave potekajo dokaj normalno. Predvsem bo v naslednjih mesecih še bolj kot prej zahtevana fleksibilnost.«

Zelo velik izziv predstavlja pritisk na cene. »Kljub temu, da imamo za energente večinoma dolgoročne pogodbe, manjši delež dokupujemo na trgu, kjer so cene sedaj izjemno visoke. Cene jekla so se izredno povečale, tudi razni pomožni materiali in storitve sledijo temu trendu,« pojasnjujejo.

HORIZONTI PRIHODNOSTI

Ukrep: Infrastruktura za surovine

Prilagoditev infrastrukture za energetske in surovinske potrebe, da bo podprla prehod v nizkoogljično in krožno, izboljšanje kakovosti zbranih odpadkov in njihova reciklaža. Večja samozadostnost pri obdelavi odpadkov v Sloveniji (sežigalnice blata, druga predelava odpadkov).

Zaostanki so še vedno zgodovinsko rekordni

Hidria je kot eden od vodilnih snovalcev in proizvajalcev inovativne in prebojne avtomobilske in industrijske tehnike sestavni del globalnih trendov tudi na področju rasti cen surovin, energentov, nihanj valutnih tveganj in drugih izzivov v dobavnih verigah in na prodajnem trgu. »Večjih izpadov prodaje zaradi naših dolgoročnih partnerstev zaenkrat nimamo. Pomembno je, da ni krize povpraševanja, saj so zaostanki v dobavah med proizvajalci avtomobilov in končnimi kupci še vedno zgodovinsko rekordni,« trenutne razmere opišejo v **Hidrii**. »Izzivi so predvsem na vhodni/nabavni strani. Ti niso toliko v trganju dobavnih verig neposredno do nas kot posredno preko izpadov do proizvajalcev avtomobilov, kar posledično vpliva na nas. Izpad dveh tovarn nemškega dobavitelja Leoni v Ukrajini, kjer proizvaja kable tudi za avtomobilsko industrijo, se sicer pozna, a te negativne posledice so relativno majhne in se sproti odklanjajo. Tako večjih odstopanj pri odjemih ni, saj nihče v industriji tudi ne želi tvegati in zmanjšati naročila, dokler gotovost dobav ne bo večja.«

Večjih odstopanj pri odjemih ni, saj nihče v industriji tudi ne želi tvegati in zmanjšati naročila, dokler gotovost dobav ne bo večja.

Večjo težavo predstavljajo »enormno višji stroški energentov in surovin, kot so jeklo, železo, baker, aluminij in drugi. Višje stroške moramo tako nujno prenašati tudi v prodajne cene, vendar se prenosi

dogajajo z zamikom in so le delni, torej niso v takem obsegu, kolikor so višji stroški. Zato je potrebna notranja stroškovna racionalizacija in še večje izboljšanje produktivnosti v podjetju.«

Pripravljajo se tudi na slabše scenarije

V Livarju napovedujejo, da bodo nadaljevali z oblikovanjem višjih varnostnih zalog ključnih surovin in razvojem alternativnih dobaviteljev. »Kjer je to mogoče, poskušamo doseči višjo stopnjo predvidljivosti z dolgoročnimi zakupi. V proizvodnji testiramo nove pristope in rešitve, s katerimi zmanjšujemo odvisnost od posameznih surovin, ki so trenutno najbolj pod pritiskom, in skupno porabo energentov,« pravi dr. Rok Rozman.

Zaradi občutljive situacije je potrebno tekoče spremljanje situacije na trgu in ažurno odzivanje na različnih ravneh.

V LTH Castings kljub oteženim pogojem poslovanja trenutno ne načrtujejo kakšnih korenitejših ukrepov, »saj imamo stabilno strukturo zaposlenih in dolgoročne pogodbe s kupci; tudi investicije in novi projekti v LTH Castings zaenkrat potekajo nemoteno. Kot rečeno, pa je

zaradi občutljive situacije potrebno tekoče spremljanje situacije na trgu in ažurno odzivanje na različnih nivojih.«

Pripravljani morajo biti na vse možnosti. »Če ne bo nadaljnjih poslabšanj, bodo zadeve obvladljive. Pripravljamo pa se tudi na slabše scenarije. Aktualne razmere pozorno spremljamo in se jim stalno prilagajamo. Glede na visoko negotovost in z njo povezane rizike, smo posebej pazljivi pri obvladovanju vseh vrst stroškov in pri investicijah. Pripravljamo se na potencialne ponovne upade trga, če/ko bi do njih iz kakršnihkoli razlogov prišlo,« o načrtih za prihajajoče obdobje pravijo v Hidrii. ■

HORIZONTI PRIHODNOSTI

Ukrep: Debirokratizacija postopkov, ki vključujejo odpadke

Ureditev zakonodaje ter odstranitev administrativnih ovir na področju upravnih postopkov za učinkovitejšo predelavo odpadkov in njihovo koristno izrabo za nadomestitev naravnih surovin, izrabo stranskih proizvodov, prenehanje statusa odpadka po načelih krožnega gospodarstva.

Krize povpraševanja ni, so pa zaostanki v dobavah med proizvajalci avtomobilov in končnimi kupci še vedno zgodovinsko rekordni.